

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ПОДАННЯ ДЕКЛАРАЦІЙ ЗА АНТИКОРУПЦІЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ 2014 РОКУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

26 квітня 2015 р. набрав чинності Закон України “Про запобігання корупції” від 14 жовтня 2014 р. №1700-VII – основний з комплексу нових антикорупційних законів, прийнятих Верховною Радою України 14 жовтня 2014 р. (№1699-VII, 1700-VII, 1701-VII), які стали вже третьою спробою (перші дві були в 2009 р. та в 2011 р.) реформувати антикорупційне законодавство України.

Законом “Про запобігання корупції” було викладено в новій редакції ст.172^б КУпАП, яка встановлює адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, зокрема, за порушення порядку подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру, особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Порівняно з попередньою реакцією ст.172^б КУпАП, яка діяла з 1 липня 2011 р. відповідно до Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення” від 7 квітня 2011 р. №3207-V, склад правопорушення, передбачений ч.1 цієї статті, зазнав досить суттєвих змін.

По-перше, було суттєво звужено перелік діянь, що входять до складу об’єктивної сторони правопорушення у вигляді порушення порядку подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру. З 26 квітня 2015 р. правопорушення, передбачене ч.1 ст.172^б КУпАП, з об’єктивної сторони це може проявлятися лише у формі несвоєчасного подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Оскільки відповідно до ч.1 ст.45 Закону “Про запобігання корупції” особи, зазначені у п.1 та підп. “а” п.2 ч.1 ст.3 цього Закону, зобов’язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті

Національного агентства з питань запобігання корупції декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством, несвоєчасним є подання декларації після 31 березня року, наступного за звітним. Проте, оскільки відповідно до Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції” від 12 лютого 2015 р. №198-VIII положення Закону “Про засади запобігання і протидії корупції” від 7 квітня 2011 р. №3206-V щодо фінансового контролю втрачають чинність лише з початком роботи системи подання та оприлюднення відповідно до Закону “Про запобігання корупції” декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, продовжує застосовуватись старий порядок подання відповідних декларацій такими особами, встановлений ч.1 ст.12 Закону №3206-V – вони мають подаватися за місцем роботи (служби) за формою, що додається до Закону №3206-V.

Водночас в новій редакції ст.172⁶ КУпАП, що діє з 26 квітня 2015 р., з незрозумілих причин було виключено адміністративну відповідальність за ще два можливі способи порушення порядку декларування:

1) неподання декларації (передбачався в первинній редакції ч.1 ст.172⁶ КУпАП з моменту її введення з 1 липня 2011 р.);

2) подання завідомо недостовірних відомостей у декларації (передбачався в ч.3 ст.172⁶ КУпАП, введеної з 4 червня 2014 р. Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв’язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України” від 13 травня 2014 р. №1261-VII). До речі, відповідальність за подібні дії (у формі подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи та зобов’язання фінансового характеру) до 1 січня 2011 р. передбачалася в ч.1 ст.9 Закону “Про боротьбу з корупцією” від 5 жовтня 1995 р. №356/95-ВР, проте не була перенесена до ч.1 ст.172⁶ КУпАП.

На нашу думку, таке звуження змісту об’єктивної сторони вказаного

правопорушення з боку законодавця є невинуватеним, оскільки робить декларації дуже формальним. Зокрема, особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування може взагалі не подавати відповідну декларацію, або вчасно подати декларацію, вказавши в ній завідомо неправдиві дані, проте в обох випадках в її діях буде відсутній склад адміністративного правопорушення.

По-друге, певних змін зазнав суб'єктний склад правопорушення, передбаченого ст.172⁶ КУпАП. З 26 квітня 2015 р. до суб'єктів правопорушень, передбачених ст.172⁶ КУпАП, належать лише особи, визначені в п.1 та підп. "а" п.2 ч.1 ст.3 Закону "Про запобігання корупції". У порівнянні з попереднім переліком суб'єктів правопорушень за ст.172⁶ КУпАП, який діяв до 26 квітня 2015 р. та був передбачений в п.1 та підп. "а" п.2 ст.4 Закону "Про засади запобігання і протидії корупції", з 26 квітня 2015 р. його було дещо розширено: до нього були включені сільські, селищні, міські голови; посадові та службові особи органів державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, органів влади Автономної Республіки Крим; члени Національного агентства з питань запобігання корупції, а щодо посадових осіб юридичних осіб публічного права було виключено вказівку на необхідність одержання ними заробітної плати за рахунок державного чи місцевого бюджету. Проте ні у Законі "Про запобігання корупції", ні в КУпАП немає ні визначення посадової особи, ні переліку осіб, які належать до числа посадових, що викликає різні тлумачення та чимало проблем на практиці при застосуванні цих норм.

По-третє, було істотно підвищено розмір штрафу, який може бути накладено за вчинення вказаного правопорушення. З 26 квітня 2015 р. він складає від 50 до 100 (було – від 10 до 25) НМДГ.

По-четверте, до ст.172⁶ КУпАП введено кваліфікуючу ознаку (ч.3): вчинення дій, передбачених ч.1 або 2 цієї статті особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, з санкцією у вигляді накладення штрафу від 100 до 300 НМДГ з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на 1 рік.

Підсумовуючи наведене вище, вважаємо за необхідне внести відповідні зміни до диспозиції ст.172⁶ КУпАП, передбачивши в ній відповідальність:

- 1) за несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 2) за подання завідомо недостовірних відомостей у такій декларації.